

А. КОРОЛЬ,
докторка філософії (PhD),
доцентка кафедри дошкільної освіти,
голова громадської організації «ЛогоКлуб»,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського,
(м. Вінниця, Україна)

**РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СИСТЕМІ
ЛОГОПЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ
ГРОМАДСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «ЛОГОКЛУБ»
(м. ВІННИЦЯ, УКРАЇНА)**

Організація логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими труднощами в Україні є складним та багатограним процесом. Наразі в Україні існує розгалужена система закладів, що надають логопедичні послуги, включаючи логопедичні пункти, інклюзивно-ресурсні центри, заклади дошкільної та загальної середньої освіти, медичні установи та центри соціального обслуговування.

Надання логопедичної допомоги дітям з особливими мовленнєвими потребами передбачає реалізацію комплексу психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових заходів, що здійснюються кваліфікованими логопедами. Комплекс логопедичних послуг включає діагностичну оцінку рівня мовленнєвого розвитку дітей, розробку та реалізацію індивідуалізованих корекційно-розвиткових програм, а також профілактичні заходи, спрямовані на попередження мовленнєвих порушень. Логопедичне втручання сприяє не лише подоланню у дітей мовленнєвих труднощів, а й забезпечує комплексний розвиток мовленнєвої компетенції дитини, з урахуванням її індивідуальних потреб.

В Україні, як і в багатьох інших країнах, система логопедичної допомоги зіштовхується з низкою викликів, що ускладнюють її ефективне функціонування. Однією з ключових проблем є недостатність державних ресурсів. Установи, що надають логопедичні послуги та фінансуються державою, часто працюють в умовах перевантаження, що призводить до тривалих черг та обмеженого часу, який логопед може приділити кожній дитині. Крім того, фінансування цих послуг може бути недостатнім,

особливо в періоди економічних криз або воєнних дій, коли пріоритети державного бюджету зміщуються. Іншою важливою проблемою є нерівномірний доступ до логопедичних послуг. У віддалених або сільських районах кваліфіковані логопеди можуть бути відсутні, що позбавляє дітей та дорослих необхідної допомоги. Ці фактори створюють нерівні умови для отримання необхідної допомоги та підтримки й підкреслюють необхідність пошуку додаткових ресурсів та шляхів оптимізації системи логопедичної допомоги в Україні.

У сучасному світі, де динаміка суспільних процесів та науково-технічний прогрес вимагають постійного оновлення підходів у різних сферах, громадські організації, що надають логопедичні послуги, стають невід'ємною частиною системи підтримки дітей та дорослих з особливими мовленнєвими потребами. Їхня діяльність є особливо цінною з кількох ключових причин.

По-перше, потреба в інноваційних підходах є надзвичайно актуальною в логопедичній практиці. Громадські організації, завдяки своїй гнучкості та мобільності, мають можливість швидше адаптуватися до потреб впровадження нових методик та технологій. Вони можуть оперативно реагувати на зміни в потребах дітей та дорослих з особливостями розвитку мовлення, впроваджуючи інноваційні програми, які часто недоступні в державних установах.

По-друге, підвищення обізнаності громадськості та підтримка батьків є важливими аспектами їхньої роботи. Громадські організації відіграють ключову роль у просвітницькій діяльності, інформуючи суспільство про проблеми мовлення та важливість ранньої діагностики та корекції. Вони також надають неоціненну підтримку батькам та сім'ям дітей з особливими мовленнєвими потребами, допомагаючи їм впоратися з емоційними та практичними труднощами, що виникають у процесі виховання та розвитку таких дітей.

По-третє, в умовах впливу воєнних дій, коли кількість дітей з особливими мовленнєвими потребами зростає (в тому числі через пережиті стресові ситуації), громадські організації беруть на себе особливо важливу роль. Вони стають першою ланкою допомоги, надаючи невідкладну підтримку та сприяючи розвитку та відновленню мовленнєвих навичок у дітей і дорослих та надаючи первинну психологічну допомогу тим, хто її потребує.

Таким чином, громадські організації, що надають логопедичні послуги, є важливим ресурсом для суспільства, забезпечуючи інноваційні підходи, підтримку та допомогу в умовах, коли державні ресурси можуть бути обмеженими.

Враховуючи зазначені вище виклики та можливості, що відкриваються перед громадськими організаціями у сфері логопедичної допомоги, важливо розглянути конкретний приклад успішної діяльності.

Громадська організація «ЛогоКлуб», заснована у місті Вінниця (Україна), є прикладом ефективного впровадження інноваційних підходів та надання якісних логопедичних та корекційно-розвиткових послуг. Її головною метою є сприяння розвитку освіти, зокрема спеціальної освіти та інклюзивного навчання, як на території України, так і за її межами [6].

Засновницею та головою громадської організації «ЛогоКлуб» є Альона Король, докторка філософії (PhD), доцентка Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, кваліфікована логопедина та спеціальна психологиня. Вона також очолює логопедичний центр «ЛогоКлуб» у місті Вінниця, що має відділення для дітей з особливими потребами, та виступає координаторкою й експерткою з питань особливих потреб дітей у міжнародних проєктах.

Діяльність громадської організації «ЛогоКлуб» реалізується через функціонування кількох взаємопов'язаних структурних підрозділів, що забезпечують комплексний підхід до надання логопедичних послуг та підготовки фахівців в галузі логопедії та спеціальної освіти.

«ЛогоКлуб» функціонує як логопедичний центр з відділенням для дітей з особливими потребами, який включає дошкільне, логопедичне відділення та відділення для дітей з особливостями в розвитку. Це дозволяє надавати широкий спектр психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг для дітей різного віку та з різними потребами, а також дорослим.

З 2019 року на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за підписаною угодою про співпрацю функціонує «Лабораторія логопедії ЛогоКлуб», створена в рамках діяльності громадської організації «ЛогоКлуб». У лабораторії проводяться практичні та лабораторні заняття для студентів, що створює додаткові умови для ефективного реалізації освітньої програми Дошкільна

освіта. Логопедія, а також виконуються магістерські та дисертаційні дослідження, що сприяє розвитку науково-методичної бази логопедії [5].

«ЛогоКлуб» виступає базою практики для студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, забезпечуючи можливість набуття практичних навичок у реальних умовах роботи з дітьми з особливими потребами.

«ЛогоКлуб» також функціонує як «Тренінговий центр «ЛогоКлуб», що спеціалізується на підвищенні кваліфікації педагогічних працівників в галузі спеціальної освіти загалом та логопедії зокрема. Це дозволяє поширювати сучасні методики та підходи в логопедичній практиці та забезпечувати постійний професійний розвиток фахівців.

Важливим аспектом діяльності громадської організації «ЛогоКлуб» є реалізація міжнародних освітніх проєктів та впровадження європейських освітніх практик. Зокрема, громадська організація «ЛогоКлуб» стала першою в Україні, яка під керівництвом Фолькуніверситету (Уппсала, Швеція) розпочала проєкт «Розвиток проблемно-орієнтованого навчання (Problem-Based Learning - PBL) для дошкільної освіти в Україні» [4]. Метою цього проєкту є розвиток м'яких навичок (soft skills) 21 століття у дітей дошкільного віку, таких як критичне мислення, командна робота, креативність, планування, лідерство та ін. Це досягається через залучення дітей до реалізації практично орієнтованих PBL-проєктів, які базуються на реальних проблемах суспільства та довкілля. Методологія проблемно-орієнтованого навчання для дошкільної освіти була розроблена Фолькуніверситетом у рамках проєкту «Early Learn to Learn Environment» (2014-1-TR01-KA201-013169), що фінансувався Європейською комісією за програмою Erasmus+. Фолькуніверситет виступав методологічним партнером проєкту, який запропонував використовувати PBL у закладах дошкільної освіти та розробив відповідну методологію. На сьогодні громадська організація «ЛогоКлуб» є першим та єдиним сертифікованим тренінговим центром в Україні, який сприяє апробації та поширенню методики PBL у закладах освіти. Крім того, «ЛогоКлуб» є першою організацією в Україні, яка отримала міжнародний сертифікат відповідності стандартам PBL-методики, розробленої Фолькуніверситетом (Уппсала, Швеція), для розвитку м'яких навичок soft skills у дітей дошкільного віку.

Діяльність громадської організації «ЛогоКлуб» характеризується

значними досягненнями у сфері надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг. Зокрема, щомісяця послуги отримують близько 350 дітей з особливостями в розвитку, в тому числі з особливими мовленнєвими потребами, а з 2018 року організація надала допомогу та підтримку понад 6000 дітям. Послуги надаються як у місті Вінниця, так і в онлайн-форматі засобами дистанційно-інтерактивних форм роботи [1, 2], що забезпечує доступність допомоги для широкого кола дітей та їхніх сімей [3].

Педагогічний персонал «ЛогоКлубу» представлений висококваліфікованими фахівцями, серед яких логопеди, практичні та спеціальні психологи, нейропсихологи, дефектологи, корекційні педагоги, фахівці з поведінкової корекції та сенсорної інтеграції, а також педагоги дошкільної та початкової освіти. Це дозволяє забезпечити комплексний та мультидисциплінарний підхід до надання послуг.

«ЛогоКлуб» пропонує широкий спектр занять, включаючи індивідуальні, підгрупові та групові заняття, а також комунікативні групи для дітей з особливостями розвитку. Різноманітність форматів занять дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожної дитини та забезпечувати ефективність корекційно-розвиткового процесу. Окрім традиційних методів роботи, «ЛогоКлуб» активно впроваджує інноваційні підходи до співпраці з батьками, зокрема батьківський коучинг [3]. Цей метод дозволяє батькам не лише отримувати інформацію та рекомендації, але й розвивати власні навички та ресурси для ефективної підтримки дитини. Батьківський коучинг спрямований на формування у батьків усвідомленого та активного підходу до виховання та розвитку дитини, що сприяє покращенню взаємодії та досягненню кращих результатів. Такий комплексний підхід, що поєднує різноманітні форми роботи з дітьми та їхніми сім'ями, дозволяє «ЛогоКлубу» забезпечувати високу якість послуг та досягати значних результатів у корекційно-розвитковій роботі.

Враховуючи вищезазначене, можна констатувати, що громадські організації, зокрема «ЛогоКлуб», які надають психолого-педагогічні послуги та проводять корекційно-розвиткові заняття з дітьми з особливими освітніми потребами, відіграють суттєву роль у доповненні та підтримці державної системи логопедичної допомоги. Це забезпечується шляхом:

- впровадження інноваційних підходів, зокрема сучасних методик та європейських освітніх практик;

- підвищення кваліфікації педагогічних працівників;
- надання консультацій та підтримки батькам;
- сприяння підвищенню обізнаності суспільства щодо проблем в розвитку дітей та їх мовлення, зокрема важливості ранньої логопедичної допомоги;
- забезпечення гнучкості, оперативності та швидкої адаптації до потреб дітей та дорослих, особливо в умовах воєнних дій;
- реалізації міжнародної співпраці через залучення міжнародного досвіду та стандартів;
- сприяння доступності послуг шляхом надання послуг тим, хто їх потребує, незалежно від місця проживання.

Отже, у сучасному суспільстві, де зростає увага до питань інклюзії та забезпечення рівних можливостей для всіх дітей, особливої актуальності набуває підтримка дітей з особливими потребами та їхніх сімей. Ці діти часто стикаються з численними викликами, пов'язаними з їхнім розвитком, навчанням та соціалізацією. Тому діяльність організацій, спрямованих на покращення якості їхнього життя, є надзвичайно важливою та необхідною. Громадська організація «ЛогоКлуб» усвідомлює цю потребу та активно реалізує свою соціальну місію, надаючи комплексну допомогу дітям з особливими потребами. Її діяльність охоплює широкий спектр послуг, від корекційно-розвиткових занять до психологічної підтримки, що дозволяє забезпечити всебічний розвиток дитини та її успішну інтеграцію в суспільство. «ЛогоКлуб» не лише надає послуги дітям, але й активно підтримує їхні сім'ї, допомагаючи їм впоратися з емоційними та практичними труднощами. Організація також проводить просвітницьку діяльність, підвищуючи обізнаність суспільства про проблеми дітей з особливими потребами та важливість раннього втручання.

Список використаних джерел

1. Король А.В. Дистанційно-інтерактивні форми взаємодії логопеда з педагогами та батьками як умова підвищення результативності корекційно-розвиткового процесу. *Young Scientist*. 2018. № 5.2 (57.2). С. 54-56.
2. Король А.В. Дистанційно-інтерактивні форми як вид просвітницької діяльності вчителя-логопеда. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Корекційна педагогіка і психологія*. – Вип. 8, у 2-х т. 2017. Т.1. С. 54-56.
3. Король А.В. Формування дистанційно-інтерактивного

середовища підтримки батьків дошкільників з особливими мовленнєвими потребами: дис. ... доктора філософії. Київ, НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2023. 304 с.

4. Проблемно-орієнтоване навчання: за матеріалами Department for International Cooperation Folkuniversitetet, Uppsala. URL: <https://www.folkuniversitetet.se/pblu>

5. Про факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної: за матеріалами сайту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. URL: <https://vspu.edu.ua/faculty/fdpo/>

6. Сайт громадської організації ЛогоКлуб. URL: <https://www.logoclub.com.ua/>

УДК 376-056.264-053.4:159.946

Л. КОСТИК,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології дошкільної та спеціальної освіти, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича (м. Чернівці, Україна)

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ У ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ МОВЛЕННЯ

Робота з розвитку дрібної моторики має бути комплексною та проводитися у певній послідовності. Для цього необхідно знати основні механізми моторного розвитку та шляхи їх вдосконалення. Зокрема, на заняттях з дошкільниками можна використовувати такі методи та прийоми:

1. Розвиток загальної моторики (масаж та самомасаж кистей та пальців рук, вправи для розвитку просторових уявлень, групові ігри, ігри з піском).

2. Вправи для розвитку тактильної чутливості та складно координованих рухів пальців та кистей рук.

3. Щоденна пальчикова гімнастика та пальчикові ігри (з віршами, скоромовками, звуками).

4. Робота з предметами та матеріалом (пластилін, папір, конструктор, прищіпки, намистини, крупи та ін.).